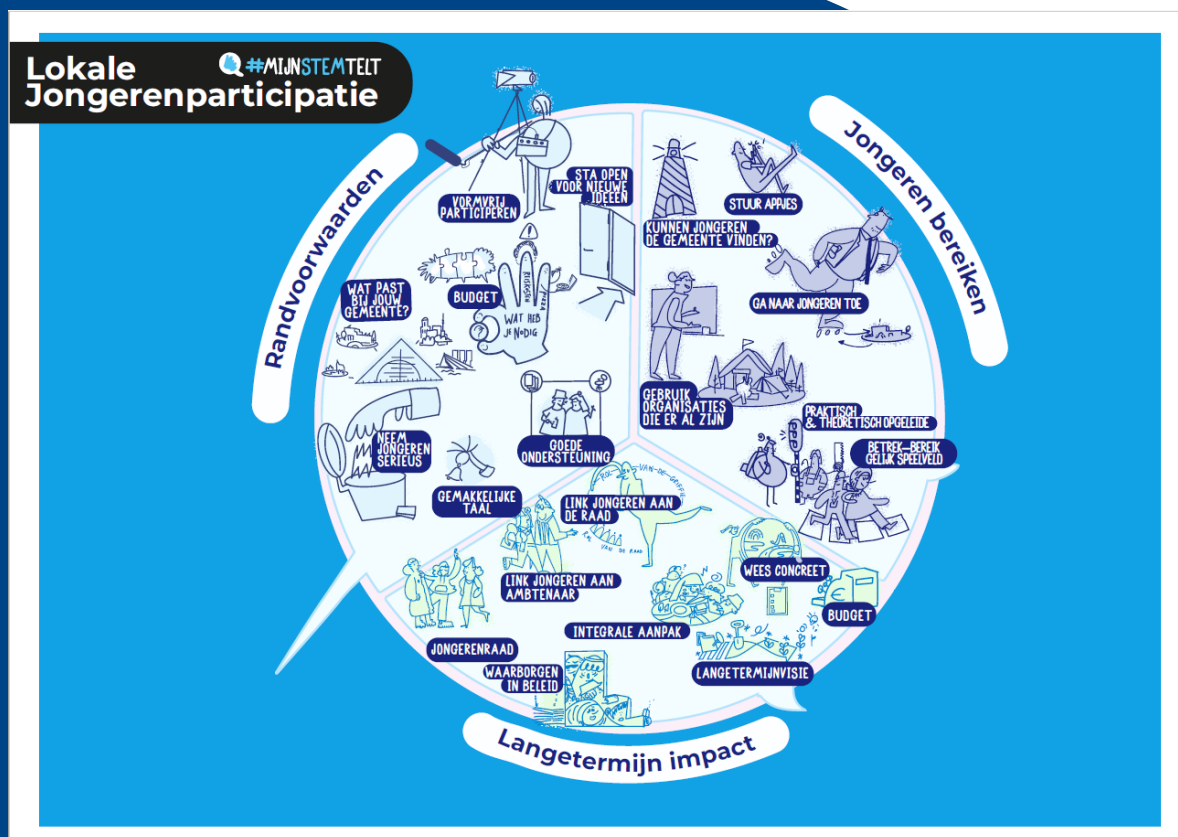

Ga het gesprek aan over Lokale Jongerenparticipatie!

#mijnstemtelt maart 2024

Ga het gesprek aan over Lokale Jongerenparticipatie!

Bij betekenisvolle jongerenparticipatie neem je de stem van jongeren serieus. Je neemt jongeren actief mee in het beleid en de beslissingen van de gemeente. Dit gaat verder dan alleen informeren. Maak ruimte voor meepraten, meedenken, meebeslissen en mogelijk maken in jouw gemeente. Jongerenparticipatie is belangrijk om verschillende redenen. Ten eerste kunnen jongeren onder de 18 jaar niet stemmen, waardoor ze hun stem niet kunnen laten horen in de gemeente. Ook jongeren boven de 18 zijn vaak minder politiek actief dan andere leeftijdsgroepen, waardoor de belangen mogelijk niet goed vertegenwoordigd zijn bij beslissingen die iedereen aangaan. Het gaat dus ten eerste om de representatie van jongeren.

In de tweede plaats hebben jongeren vaak innovatieve ideeën die het beleid kunnen verbeteren. Ook helpt jongerenparticipatie om na te denken over de toekomstige impact van beleid, en om ervoor te zorgen dat de beleidskeuze ook draagvlak heeft bij de generatie die er het langst mee te maken zal hebben. Voor jongeren zelf kan participatie bijdragen aan hun educatieve ontwikkeling en een goede democratische ervaring bieden. Als iemand op jonge leeftijd de gemeente leert kennen en meer begrip heeft over hoe democratie werkt, zorgt dit voor meer verbinding en betrokkenheid met de lokale politiek.

Wie zijn dan de jongeren? De term 'jongeren' wordt vaak op verschillende manieren geïnterpreteerd. Wij als VNG gaan uit van de leeftijd 12 tot 24 jaar oud. Deze leeftijd komt min of meer overeen met middelbare schooltijd en vervolgopleidingen. Er zijn overigens organisaties die een hogere leeftijdsgrens gebruiken. Onder de twaalf jaar spreken we van kinderopparticipatie. Dit document richt zich daar niet op en is voornamelijk bedoeld voor jongeren vanaf 12 jaar. Het is belangrijk voor gemeenten om zelf te bepalen wie en welke leeftijdsgroep men wil bereiken met jongerenparticipatie. Elke leeftijdscategorie heeft andere belangen en behoeften, daarom hanteren gemeenten verschillende leeftijdsgrenzen bijvoorbeeld 12 tot 18, 12 tot 21, enzovoort.

Praatplaat

In het najaar van 2023 maakt de VNG een reeks podcasts onder de naam #mijnstemtelt. De serie werd op 7 december 2023 afgesloten met een live bijeenkomst. De praatplaat en deze toelichting zijn hieruit voortgekomen. Tijdens deze bijeenkomst kwam een grote groep deskundigen samen, mensen die zich dagelijks inzetten voor jongerenparticipatie, waaronder uiteraard jongeren zelf. Samen hebben zij belangrijke actiepunten besproken voor de nabije toekomst. In de praatplaat en de handreiking hebben we deze punten onderverdeeld in drie categorieën:

1. Wat zijn de randvoorwaarden voor jongerenparticipatie?
2. Hoe bereik je jongeren?
3. Hoe zorg je voor langetermijn impact?

Met deze praatplaat hopen wij een goed gesprek in de gemeente mogelijk te maken. Het is belangrijk om voor jouw gemeente te kijken waar je staat en welke keuzes bij jouw gemeente passen. Wat voor gemeente wil je zijn? In dit document vind je alle plaatjes van de praatplaat. Voel je vrij om de plaatjes en de uitleg te gebruiken, maar geef er ook gerust je eigen interpretatie aan. Onze hoop is dat gemeenten samen met jongeren het gesprek aangaan over betekenisvolle

jongerenparticipatie, hoe jullie jongerenparticipatie nu is en waar jullie als gemeente in de toekomst zouden willen zijn. Kies hiervoor de vorm die bij jullie past, maar ga naar jongeren toe en neem hen serieus. Voor een goede lokale democratie is luisteren een belangrijke vaardigheid, maar ook de bereidheid om in beweging te komen.

Voor meer informatie over jongerenparticipatie hebben we hieronder een handige lijst met links bijgevoegd.

Vanuit de VNG en Partners

- [Netwerk Democratie in Actie](#) (ook op [LinkedIn](#))
- [De VNG website](#)
- [#mijnstemtelt](#)
 - [Het Manifest](#)
 - [De Podcast #mijnstemtelt](#)

Externe Partners

- [Nationale Jeugdraad \(NJR\) Local Collective](#)
- [Erasmus+ Participatie Toolkit](#)
- [Speaking Minds](#)
- [Nationaal Jeugd Instituut \(NJI\)](#)
- [Unicef Child - Friendly cities](#)
- [ProDemos](#)
 - Zie ook de [Participatiewijzer](#) van ProDemos

Deze lijst is niet compleet maar geeft al veel inspiratie en achtergrond als je als gemeente aan de slag wilt met jongerenparticipatie. Heb je nog aanvulling of suggesties op deze lijst, mail dan naar demjongeren@vng.nl.

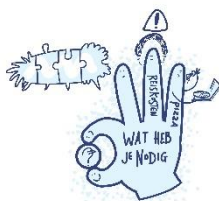
1. De randvoorwaarden voor betekenisvolle jongereparticipatie

1.1. Neem jongeren serieus als gesprekspartner

Jongeren zijn ervaringsdeskundigen, neem hen serieus. Jongerenparticipatie werkt het beste als het niet alleen een taak is die afgevinkt wordt, maar als er echt wordt nagedacht over hoe de kennis en vaardigheden van jongeren benut kunnen worden. Laat als gemeente ook zien dat jongerenparticipatie serieus genomen wordt. Jongerenparticipatie is geen doel op zich; het doel is dat jongeren vertegenwoordigd worden in de gemeente, en dat de waarde van hun stem wordt erkend en meegewogen. Het versterkt je lokale democratie. Als we het hebben over betekenisvol participeren, moeten we het onderscheid maken tussen alleen informatie geven en zenden, en echt participatie. Echt participeren houdt in adviseren (gevraagd en ongevraagd), meebeslissen en co-creëren. Kijk hiervoor naar de Participatieladder toegelicht op de [website van de NJI](#).

1.2. Zorg ervoor dat er budget is

Om jongerenparticipatie mogelijk te maken is er geld nodig. Denk aan het personeelsbudget voor de ambtenaren die zich hiervoor inzetten, maar ook aan het budget voor het organiseren van eenmalige en structurele bijeenkomsten, jongerenraden en/of -beraden. Bij een jongerenraad is het belangrijk om te overwegen of een vergoeding passend is, want als het doel is om jongeren uit de gehele maatschappij te bereiken, kan een financiële tegemoetkoming hierbij helpen. Maar denk ook aan een eventuele maaltijd als de bijeenkomsten 's avonds zijn en een eventuele vergoeding voor de openbaar vervoerskosten om naar de bijeenkomsten te komen. Naast een financiële tegemoetkoming is oprechte waardering enorm belangrijk.

1.3. Zorg voor goede ondersteuning

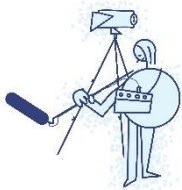
Om een bepaalde kwaliteit van inspraak en meedoen van jongeren te waarborgen is goede ambtelijke ondersteuning een must. Jongeren zijn vaak nieuw in de politieke wereld en onbekend met de gemeentelijke organisatie. Ze hebben niet altijd de kennis en tijd om alles uit te zoeken. Dit mag echter niet ten koste gaan van de mogelijkheid van hun inspraak. Wees de brug tussen de leefwereld en de systeemwereld, en kijk naar wat jongeren nodig hebben om zich bezig te houden met de inhoud en de inspraak zonder hierin vast te lopen.

1.4. Sta open voor nieuwe ideeën

Neem een actieve en open houding aan als gemeente. Wees niet te snel met nee zeggen, maar onderzoek zorgvuldig de voorstellen die worden gedaan. Ideeën van jongeren passen niet altijd binnen de bestaande structuren. Ga samen op zoek naar een alternatieve manier om deze ideeën mogelijk te maken. De creativiteit van jongeren kan beleid echt verbeteren, en kan ervoor zorgen dat het beter aansluit bij de belevingswereld van jongeren en daarmee bij de samenleving als geheel.

1.5. Vormvrij participeren

Participatie kan veel verschillende vormen aannemen, en de traditionele vormen passen niet altijd bij jongeren. Sta open voor nieuwe en creatieve ideeën van jongeren over hoe participatie vorm kan worden gegeven en kies mogelijk voor een mix van vormen als je verschillende groepen wil aanspreken, bijvoorbeeld door het gebruik van digitale participatie instrumenten. Laat jongeren zelf aangeven hoe ze uitgenodigd willen worden om mee te doen, en moedig ze aan om hun eigen ideeën te ontwikkelen en uit te voeren.

1.6. Wat past bij jouw gemeente?

Niet alle participatievormen passen bij elke gemeente. Gelukkig zijn er heel veel verschillende goede voorbeelden van jongeren- en inwonerp participatie. Met een open houding en een gesprek met de jongeren in jouw gemeente kun je samen een passende participatievorm vinden. Voor inspiratie en ondersteuning in het kiezen van een vorm, ga naar de Participatiewijzer van ProDemos om te bekijken welke participatie mogelijkheden er zijn in welke fase van het beleidsproces.

1.7. Gebruik makkelijke taal

Inwoners, en zeker ook jongeren haken af bij jargon of te moeilijke taal, terwijl het gebruik hiervan vaak niet nodig is. Ambtenaren of raadsleden zijn zich niet altijd bewust hoe woorden overkomen. Wil je jouw raad echt uitdagen om duidelijke taal te gebruiken? Geef de jongeren bijvoorbeeld een belletje tijdens een bijeenkomst, zodat ze kunnen bellen elke keer als ze iets horen dat ze niet begrijpen. Het hoofddoel moet zijn dat iedereen het kan begrijpen. Wil je meer weten over gemakkelijk taalgebruik in teksten, kijk dan op de volgende sites

[Communicatie Rijk taalniveau b1](#) en [ishetb1.nl](#)

2. Jongeren bereiken

2.1. Maak participeren laagdrempelig: stuur appjes

Bied jongeren op een laagdrempelige manier toegang tot de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van online tools voor participatie. Verzekert korte communicatielijnen naar jongeren, bijvoorbeeld via Whatsapp om direct op vragen en input van jongeren te kunnen reageren. Maar denk ook aan makkelijke online participatie mogelijkheden, zoals enquêtes, of online forums. Het belangrijkste is dat er wordt gedacht vanuit het perspectief van de jongeren bij de inrichting van een participatievorm en de uitnodiging

daarvoor.

2.2. Ga naar jongeren toe

Als je jongeren wilt bereiken is het belangrijk om zelf naar de plekken waar jongeren zijn en samenkomen toe te gaan. Wacht niet tot jongeren naar de gemeente komen. Neem hierin als gemeente een actieve rol. Je kunt bijvoorbeeld naar scholen, sportverenigingen, de scouting en jongerencentra toe gaan.

2.3. Kunnen jongeren de gemeente vinden?

Zorg ervoor dat jongeren weten waar ze naar toe kunnen met hun ideeën. Jongeren kennen vaak de gemeente nog niet, dus maak het voor hen zo makkelijk mogelijk om de juiste kanalen te vinden. Vaak zal je zelf toch eerst naar de jongeren toe moeten en kennis moeten maken om ervoor te zorgen dat communicatiekanalen vanzelfsprekend worden. Zorg voor één aanspreekpunt binnen de gemeente en zorg er vooral voor dat jongeren niet tegen de muur van bureaucratie oplopen, want dan is de kans zeer groot dat

ze afhaken.

2.4. Gebruik organisaties die er al zijn: school en vrijetijdsorganisaties

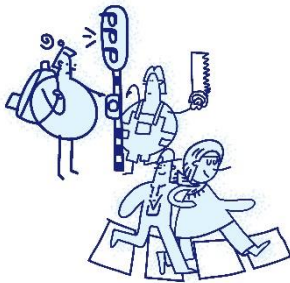

Er zijn een aantal organisaties die je kunt gebruiken om aan de slag te gaan met jongerenparticipatie. Denk bijvoorbeeld aan leerlingenraden, sportorganisaties en andere plekken waar jongeren actief en georganiseerd bijeenkomen.

Maar ook de link naar de burgerschaps- en maatschappijleer docenten en het onderwijs is erg waardevol, en kan ingezet worden om jongeren te bereiken en te interesseren. Maak gebruik van de infrastructuur die er al is. Zet hiervoor dus iemand in die zich in of dichtbij de belevingswereld van de jeugd bevindt om ze over de brug te helpen en de weg te wijzen.

2.5. Representatie: Praktisch en Theoretisch opgeleiden & Betrek een gelijk speelveld

Uit ervaring blijkt dat praktisch opgeleide jongeren minder snel en vaak participeren. Jongeren die theoretisch opgeleid zijn nemen juist vaker deel in participatie trajecten en jongerenraden. Het is voor gemeenten de taak om ervoor te zorgen dat er een gelijk speelveld voor alle jongeren is. Dat ook jongeren met een praktische opleiding – praktijkonderwijs, MBO of VMBO - kunnen meedoen. Stap 1 hiervan is in gesprek te gaan en erachter te komen wat deze jongeren nodig hebben om mee te doen. Houd bijvoorbeeld rekening met het feit dat vmbo-leerlingen al afstuderen als ze 15/16 jaar oud zijn en dat dit de

leefwereld van een vmbo-leerling anders maakt dan een vwo-leerling die nog tot 18 jaar op dezelfde school zit. Wil je aan de slag met dit gelijke speelveld en praktische jongeren meenemen? Kijk dan naar Speaking Minds, zij hebben een methode ontwikkeld om praktische jongeren te laten meepraten over lokaal beleid.

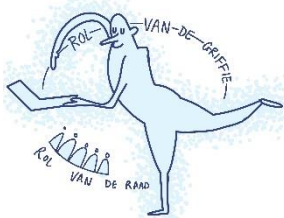
3. Langetermijn impact

3.1. Jongerenraad

Een jongerenraad kan een goed instrument zijn om jongereninspraak in de gemeente vorm te geven. De jongerenraad kan optreden als scharnier tussen jongeren en de gemeente, waarbij het informatie bij jongeren ophaalt en in de gemeente concrete adviezen geeft en voorstellen doet. Een goed functionerende jongerenraad die ruimte en ondersteuning krijgt kan een belangrijke en zichtbare rol spelen in jongerenparticipatie in de gemeente. De jongerenraad is daarin een middel om de participatie te faciliteren en niet een einddoel. Het opzetten en onderhouden van een jongerenraad kan uitdagingen met zich mee brengen, maar als dit goed gedaan wordt is het een mooie manier om de stem van jongeren een definitieve plek te geven in de gemeente. Kijk hiervoor ook zeker naar het de Nationale Jeugdraad (NJR) en Local Collective.

3.2. Link jongeren aan de Raad

Om deze jongerenraad ook goed in te bedden in de lokale democratie, is het bijvoorbeeld mogelijk om een jongere te koppelen aan een raadslid. Voor een jongerenraad is het belangrijk dat de besproken onderwerpen in de jongerenraad en de daarop volgende adviezen aansluiten bij het moment dat er iets behandeld wordt in de gemeenteraad. Op die manier is het jongerenadvies echt relevant.

3.3. Link jongeren aan een ambtenaar

Een goede ambtelijke ondersteuning is belangrijk bij de start en continuïteit van een jongerenraad. Zonder goede aansluiting en ondersteuning kan dit jongeren ontmoedigen om deel te nemen in participatieprocessen. Ook voor de opvolging en uitvoering van concrete adviezen is een link met een inhoudelijke ambtenaar van groot belang.

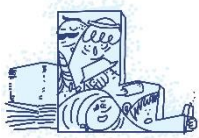
3.4. Integrale aanpak

Om de link van jongeren en ambtelijk apparaat nog verder te benadrukken, is het belangrijk dat jongerenparticipatie deel is van een integrale aanpak. Er kan enorm veel gehaald worden uit de inspraak van jongeren, maar als dit niet integraal gebeurt met de betrokken ambtenaren kan de inspraak snel een papieren tijger worden. Neem ook je collega's mee in de jongereninspraak en laat ze zien hoe waardevol dit ook voor hun dossiers kan zijn. Probeer van eenmalige inspraak uiteindelijk structurele betrokkenheid te maken. Luister, geef terugkoppeling en beweeg samen

vooruit.

3.5. In het beleid

Als je het niet apart benoemt en vastlegt, verdwijnt jongerenparticipatie makkelijk in de berg van alle andere prioriteiten. Daarom de oproep: als jij als gemeente aan duurzame betekenisvolle jongerenparticipatie wilt doen, leg dit vast en kijk hoe je jongerenparticipatie kunt integreren in het beleid. Neem het bijvoorbeeld mee in participatiebeleid of in beleid dat jongeren raakt, zoals beleid over onderwijs, sport, mentale gezondheid, huisvesting, klimaatafspraken, etc. Zijn er beleidsstukken waarin inwonerparticipatie al is meegenomen, kijk dan of er een haakje is naar jongerenparticipatie. Dit is

een manier om als gemeente te laten zien dat je hiervoor echt inzet.

3.6. Langetermijn visie

Begin bij het benoemen van nut en noodzaak van jongerenparticipatie. Waarom willen wij als gemeente aandacht besteden aan jongerenparticipatie? Wat willen jullie als gemeente of raad bereiken en welke vorm van participeren past hierbij? Leg deze visie vast, zodat iedereen weet wat de stip op de horizon is en omschrijf wat wil je bereiken volgend jaar en in de komende tien jaar.

3.7. Wees concreet

Kijk hoe je de wens voor jongerenparticipatie, en de langetermijnvisie concreet kunt maken. Doe dit door middel van actiepunten en zorg ervoor dat je de randvoorwaarden en de financiën goed regelt. Daarnaast kijk of je op de lange termijn concrete mogelijkheden zijn voor jongerenparticipatie in bepaalde dossiers. Komt er bijvoorbeeld een project aan waar jongeren inspraak op kunnen of zouden moeten geven?

3.8. Budget

Om jongerenparticipatie uit te voeren en de kwaliteit en de continuïteit ervan te waarborgen, is het noodzakelijk om budget vrij te maken. Het budget is nodig op verschillende niveaus, waaronder:

- Financiering voor ambtenaren die zich bezig houden met jongerenparticipatie.
- Budget voor het faciliteren van een jongerenraad (ondersteuning, tegemoetkoming, enz.)
- Financiële middelen voor het opzetten van projecten voor jongerenparticipatie, bijeenkomsten, onderzoeken en enquêtes, etc.
- Investerings om bewustwording te vergroten en het jongerenperspectief mee te nemen in verschillende beleidsdomeinen

Het is belangrijk dat deze financiële ondersteuning structureel is of wordt gemaakt om de continuïteit van jongerenparticipatie binnen de gemeente te waarborgen.